

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. An homo possit habere certitudinem faltem moralem suę gratię &
justificationis omnem formidinem & duientatem excludat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

particulari intelligere, dici poterit, Apostolum illis verbis nos movere & excitare ad Deum ut patrem invocandum, ait enim: *Quicumque spiritum Dei aguntur, hi filij Dei sunt*: hæc autem invocatio non procedit ex certa fide, quam unusquisque fidelis habeat de sua justitia, sed vel ex certa fide, quâ credimus Deum esse patrem, qui nos vult in filios adoptare, si per nos non steterit; vel ad summum ex certitudine spei, quâ confidimus Deum jam nobis remisisse peccata, & in filios adoptasse.

Ad testimonium Augustini dicendum est, quod ille per particulam (*credimus*) intelligit, confidimus & existimamus: sæpe enim verbum illud *credere*, usurpatur pro arbitrari, atque confidere. Unde idem S. Doctor lib. 2. contra Cresconium cap. 26. eandem sententiam expressit, & loco *credimus*, posuit *confidimus*: confidentia autem multum à certitudine fidei distat, cum testimonium probabile ad eam sufficiat.

14. Objicies secundo: Ecclesia sancta non est magis certa de martyrio hujus hominis, quam ipse qui illud subit, & mortem pro Christo suffert: Sed Ecclesia indubitata fide ascribit illum catalogo Sanctorum: Ergo & ipse Martyr fide catholica cognoscit, & credit se habere gratiam & sanctitatem.

15. Respondet Medina negando Majorem: quia (inquit) in canonizatione Sanctorum Ecclesia habet specialem assistentiam Spiritus Sancti, ut nunquam decipiatur. Sed argumentum non cogit ut ad hoc recurramus: nam vel loquitur de Martyre, dum actualiter suffert passionem, & nondum mortuus est, & sic non canonizatur ab Ecclesia; vel fit sermo de Martyre jam mortuo, & tunc certo scit se habere gratiam, quia experitur fructum martyrij, tuncque solum canonizatur ab Ecclesia.

16. Objicies tertio: In Symbolo Apostolorum nobis proponitur credendus iste articulus, *remissionem peccatorum*: Ergo unusquisque credere debet suorum peccatorum remissionem, ac proinde se esse in gratia, cum peccatorum remissio non nisi per gratiam fiat.

17. Respondetur quod articulus remissionis peccatorum, qui nobis in Apostolorum Symbolo credendus proponitur, non est quod unusquisque credat peccata sibi esse remissa, ut volunt hæretici, sed quod sibi remittentur, si verè de illis poeniteat, & ad justitiam se disponat.

18. Objicies quarto contra secundam conclusionem: Quoties aliqua propositio particularis evidenter proponitur vel deducitur ut contenta sub aliqua universali de fide, veritas illius creditur certo, certitudine saltem theologicâ: At hæc propositio, *Ego sum in gratia*, in universali est revelata in multis principiis, ex quibus evidenter deducitur: Ergo potest esse mihi certa, certitudine saltem theologicâ. Major patet: Minor probatur. Hoc est unum principium revelatum, quod scilicet qui sacramentum baptismi vel poenitentiae recipit cum sufficienti dolore, consequitur peccatorum remissionem: At in particulari quis evidenti experimento potest cognoscere, se esse unum ex illis, qui cum sufficienti dolore baptizatus & absolutus est; nam de veritate sacramenti constat; de propria etiam dispositione potest esse certus, tum quia nemo est tam stupidus, qui si attendat non possit evidenter cognoscere, quâ fide, intentione, & affectu ad sacramentum accedat; tum etiam quia nunquam posset homo securus

A accedere ad sacramentum, si tam occulta esset congrua dispositio ad illud, ut eam nunquam certo cognoscere posset: Ergo &c.

Respondet concessa Majori, negando Minorem: licet enim propositiones illæ universales sint de fide, quia tamen includunt conditionem, ex cuius solum creditur propositio particularis contineri sub illa, ideo absolutâ fide credi non potest propositio particularis, donec certissimum & indubitabile sit, conditionem esse impletam in tali particulari; quod nunquam citra revelationem contingere potest. Nec ad hoc sufficit ingenij perspicacitas, cum mens humana sæpe fallatur, præsertim quantum ad actus internos conscientiae, ut ex D. Gregorio supra annotavimus: licet possit sufficere ad hoc quod tutâ conscientia accipiat sacramenta, quia satis est in hujusmodi habere certitudinem practicam, ut infra dicemus.

ARTICVLVS II.

An homo possit habere certitudinem saltem moralem suæ gratiæ & justificationis omnino infallibilem, seu quæ omnem formidinem & dubietatem excludat?

A Andreas Vega lib. 9. in Tridentinum cap. 46. docet aliquos ad certitudinem moralem suæ justitiæ, secundum viam ordinariam, ita pervenire posse, ut absque ulla formidine & temeritate, non minus possint esse certi de suâ gratia, quam certum est dari in rerum natura Romam, vel Constantinopolim. Alij verò Theologi existimant solum posse haberi ab homine iusto probabilem & conjecturalem de suâ sanctitate & justitia cognitionem, quæ omnem quidem anxietatem, non tamen omnem formidinem possit excludere. Ita D. Thomas hic art. 5. & alij Theologi communiter.

§. I.

Duplici conclusione difficultas resolvitur.

D Ico primò: secluso privilegio, & speciali Dei favore, non est possibilis propriæ justitiæ certitudo moralis, omnem formidinem excludens, & similis ei quâ assentimur huic propositioni, *Roma est*.

Probatur primò conclusio ex Tridentino, loco supra citato, ubi ait: *Quemlibet justum debere formidare de sua iustitia, dum seipsum suamque infirmitatem considerat*: Sed moralis certitudo, quâ credimus Romam esse, omnem excludit formidinem: Ergo ex Tridentino nullus justus, secluso privilegio, potest habere certitudinem moralem de suâ justitia, omnino infallibilem, ac similem ei quâ credimus Romam esse.

E Probatur secundo: Si quis talem haberet certitudinem, posset jurare sine temeritate se esse in gratia; sicut ego jurare possem esse Romam, quia est ita certum moraliter, ut non possit rationabiliter esse formido de opposito: Sed nullus potest sine temeritate jurare se esse in gratia, seu remissa sibi esse peccata: Ergo &c. Major patet: Minor probatur, ex facto Innocentij III. qui in cap. *Acceptimus* de purgatione Canonica, reprobavit tanquam temerarium, juramentum cujusdam Archiepiscopi Bizuntini, qui juraverat se esse immunem à quibusdam criminibus, de quibus infamabatur, quia præsumebat uti æquivocatione, &c.

ne, & intelligere talia crimina esse per pœnitentiam expiata, & sibi à Deo remissa.

22. Probatur tertio: Constat viros sanctissimos de sua salute multum formidasse, cum tamen propter præclara charitatis opera, quæ toto vitæ suæ tempore exercuerant, multum de Dei gratia debuissent confidere; præsertim si istud, ut contendit Vega, secundum legem ordinariam in quibusdam contingeret: Ergo non datur, etiam in viris sanctis, saltem de lege ordinaria, certitudo moralis de sua iustitia, omnem excludens formidinem. Consequentia patet: Antecedens probatur. Hilariion enim, ex Hieronymo in ejus vita; Agatho, & Stephanus, ex Clinaco in scala paradisi, licet plurima in vita miracula edidissent, tamen in instanti mortis de statu animæ suæ valde dubitarunt. Unde ipse Hilariion vehementi timore tunc percussus, coactus fuit animæ suæ dicere: *Septuaginta annis servisti Domino, & mortem times? Quæ verba manifestè indicant tunc in eo intercessisse luctamen timoris, ob rigorem judiciorum divinatorum, & spei, propter obsequium septuaginta annorum, Deo præstitum. Quare verè dixit Augustinus apud Possidium in ejus vita, Neminem, nisi nullius sceleris sibi conscius sit, permittere debere, ut ex hac vita sine pœnitentia sacramento discedat.*

23. Denique suadet conclusio: Licet homo possit habere aliqua signa seu indicia de sua iustitia & sanctitate, ut dicemus conclusione sequenti, ea tamen non sunt ita certa, ut omnem formidinem possint excludere; quia interdum his similia possunt oriri ex puris naturalibus: At certitudo moralis quæ credimus Romam esse, omnem excludit dubitationem & formidinem; quia innititur testimonio infinite ferè multitudinis hominum, diversorum locorum, temporum, ætatum, qui de re viva testificantur, & qui propter diversitatem attestantium non potuerunt convenire ad confingendum mendacium: Ergo non est possibilis, secluso privilegio, certitudo moralis propriæ iustitiæ, similis ei quæ assentimur huic propositioni, *Roma est. Dixi, secluso privilegio*, nam quemadmodum privilegio potuit alicui concedi certitudo fidei de sua iustitia, sic etiam puto signis & effectibus specialibus gratiæ, atque extraordinarijs Dei beneficijs, concessam fuisse certitudinem de illa, ab omni dubio alienam, multis ex illustribus Sanctis, ut Martino, Benedicto, Bernardo, & alijs.

24. Dico secundo: Homo iustus potest habere probabilem & conjecturalem de sua gratia & iustitia cognitionem, seu certitudinem. Ita D. Thomas hic art. 5. ubi postquam probavit quod gratia cognosci possit per revelationem, non per demonstrationem, quia ejus principium per quod demonstrari potest, est Deus, qui in hac vita est nobis ignotus, prout scilicet est gratiæ author, subdit: *Tertio modo cognoscitur aliquid conjecturaliter per signa; & hoc modo aliquis cognoscere potest se habere gratiam, in quantum scilicet percipit se delectari in Deo, & contemnere res mundanas; & in quantum homo non est conscius sibi alicujus peccati mortalis: secundum quem modum potest intelligi quod habetur Apocal. 2. Vincenti dabo manna absconditum, quod nemo novit nisi qui accipit, quia scilicet ille qui accipit gratiam, per quandam experientiam dulcedinis novit, quam non experitur ille qui non accipit.* Ubi S. Doctor alludit ad expositionem D. Bernardi in libro de

Tom. IV.

A conversat. Clericorum, dicentis manna illud esse sapientiam & suavitatem Domini, quam non eruditio, sed unctio docet, nec scientia, sed conscientia comprehendit. Ibi etiam cap. 6. assignat tria signa seu indicia, ex quibus sumitur urgentissima conjectura præsentis gratiæ in anima, nimirum devotionis affectum erga Deum, contemptum rerum temporalium, animum nihil prætere Deum, aut nisi propter Deum amantem. Et serm. 1. & 2. in festo Paschæ alia tria recenset: nam ibi expendens verba illa 1. Joan. 5. *Tres sunt qui testimonium dant in terra. Spiritus, aqua, & sanguis*, subdit: *Testimonia verò gratiæ sunt hæc tria, in operibus spiritualibus exerceri* (operationes enim vitales spirituales, sunt signa vitæ spiritualis, sicut corporales corporalis) *lachrymarum fonte sordes peccatorum ablueri, & sanguinolento pœnitentia martyrio pravus affectus perimere.* His addit Soto aviditatem audiendi verbum Dei: qui enim ex Deo est, verba Dei audit, ut dicitur Joan. 8. De quo plura diximus in Tractatu de prædest. disp. 4. digressionem 1. quæ est de signis prædestinationis.

Potest etiam suaderi conclusio hac probabiliter. Suavi divinæ providentiæ dispositioni congruit, ut quemadmodum non oportuit quod homo perfectam haberet suæ iustitiæ securitatem, quæ omnem hæsitacionem amoveret, ut cum timore ac tremore nostram operemur salutem, & semper humiles & subiecti essemus; ita conveniens fuit, ut iusti haberent quandam probabilem & conjecturalem cognitionem, seu certitudinem de sua gratia & iustitia, ne perpetuâ anxietate cruciarentur, sed inter metum & spem suæ salutis, veluti inter duos cleros, seu terminos, extra quos in hac vita egredi non licet, ambularent.

§. II.

Solvuntur objectiones.

O Bicies primò cum Vega: Si fideles non haberent certitudinem moralem omnino infallibilem, se esse in gratia, non possent Sacerdotes sine temeritate sacramentum Eucharistiæ, & alia sacramenta vivorum eis ministrare, nec ipsi fideles ea recipere; quia possent dubitare, an essent in statu gratiæ, & per consequens an essent sufficienter dispositi ad ea recipienda: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

26. Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cujus probationem dico duplex à Theologis distingui dubium, unum speculativum, quando de realiqua in se dubitamus; alterum verò practicum, quando dubitamus de ejus praxi seu exercitio, an scilicet eam exercere debeamus: inter quæ dubia illud est discrimen, quod dubium speculativum non impedit quominus tutò possimus operari; practicum verò illud impedit, cum per illud de opere exercendo dubitemus. Hinc fit ut licet sacerdos speculativè dubitet, an aliquis sit in statu gratiæ, si tamen probabilem de hoc habeat conjecturam, potest ipsi licitè ministrare Eucharistiæ, & alia sacramenta vivorum, quæ gratiam in suscipiente requirunt; quia per talem probabilem conjecturam fit practicè certus de bonitate talis operis. Idemque dicendum est de fidelibus laicis, qui licet speculativè de sua iustitia dubitent, non tamen dubitant practicè, unde ad Eucharistiæ, propter hanc conjecturalem certitudinem, possint accedere. Sicut etiam licet

R

speculativè dubitare possumus, an aliqua hostia sit consecrata, quia possumus revocare in dubium, an consecrans sit sacerdos, an debitam habeat intentionem, an panis sit triticeus &c. nihilominus quia probabiles de opposito habemus conjecturas, quando illa à sacerdote adoranda proponitur, eam possumus ac tenemur adorare, quia per tales conjecturas sumus practicè certi hoc esse licitum & sanctum.

28. Obijcies secundo: Potest quis esse certus certitudine infallibili de sua fide & spe: Ergo & de sua gratia & charitate. Consequentia videtur legitima: idcirco enim non posset quis esse certus de sua gratia & charitate, quia gratia & charitas, & actus ipsarum, sunt quid supernaturale: Sed non minùs est supernaturalis fides aut spes: Ergo si hoc non obstante possit homo de illis habere certitudinem infallibilem, poterit etiam esse certus certitudine infallibili de sua gratia & charitate.

29. Respondet Suarez lib. 9. de gratia cap. 12. num. 12. negando Antecedens: existimat enim non majorem dari certitudinem in homine de sua fide, quàm de gratia. Sed D. Thomas hic art. 5. ad 2. docet oppositum, ait enim: *De ratione scientia est quòd homo certitudinem habeat de his quorum habet scientiam. & similiter de ratione fidei est quòd homo sit certus de his quorum habet fidem: & hoc ideo quia certitudo pertinet ad perfectionem intellectus, in quo prædicta dona existunt: & ideo quicumque habet scientiam & fidem, certus est se habere.* Quod verò loquatur de certitudine infallibili, patet, quia verbis illis concedit certitudinem respectu fidei, quam denegat respectu gratiæ: Atqui de gratia non negavit certitudinem conjecturalem, sed tantùm infallibilem, ut constat ex verbis suprà relatis: Ergo istam concedit respectu fidei.

A Melius ergo responderetur, concessio Antecedente, negando consequentiam, & paritatem: duplex enim reperitur ratio discriminis. Prima est, quia fides est habitus certus, existens in intellectu, qui est potentia quæ perfectè reflectitur supra seipsam: omnis autem forma informans aliquod subjectum, tribuit ipsi suum effectum formalem; unde fides informans intellectum, primò tribuit ipsi certitudinem infallibilem de suo objecto; secundariò verò, & per reflexionem, tribuit etiam certitudinem infallibilem de seipsa. Hoc autem non potest competere voluntati respectu charitatis: tum quia voluntas non est cognoscitiva; tum etiam quia charitas non habet pro objecto formali certitudinem, sicut fides. Et quamvis spes sit in voluntate, nihilominus potest homo esse certus de sua spe, propter infallibilem connexionem spei cum fide: nam spes nunquam separatur à fide, nisi in eo qui in actum desperationis prorumpit; potest autem homo esse certus, se nunquam in talem actum prorupisse, & sic cum sit certus se habere fidem, arguitur etiam certus esse potest se habere spem.

C Secunda ratio disparitatis est, quia fides habet certam & infallibilem regulam extrinsecam, quam certò & infallibiliter possumus & debemus cognoscere, scilicet propositionem Ecclesiæ: quamvis enim ratio formalis fidei, sive motivum assentiendi per fidem, sit sola revelatio divina, quæ supernaturalis est; nihilominus quoad nos, motivum, sive potius applicatio, est ipsa auctoritas Ecclesiæ, proponentis nobis aliquid tanquam certò revelatum; & ideo cum simus certi per fidem, Ecclesiam in qua modò sumus, esse veram & legitimam, sumus etiam certi, nos assentientes his quæ proponit ut revelata à Deo, habere fidem de illis,

